

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2020. gada 10. decembrī^{*i}

Apelācija – Valsts atbalsts – Gaisa transporta nozare – Lidlauka virszemes pakalpojumi Milānas-Linates (Itālija) un Milānas-Malpensas (Itālija) lidostās – Šo lidostu pārvaldītāja veikta kapitāla iepludināšana tam pilnībā piederošā meitasuzņēmumā, kas sniedz šos pakalpojumus – Pārvaldītāja valsts akcionārs – Lēmums, ar kuru šie valsts atbalsta pasākumi ir atzīti par prettiesiskiem un nesaderīgiem ar iekšējo tirgu – LESD 107. panta 1. punkts – Jēdzieni “valsts līdzekļi”, “pasākums, kas attiecināms uz valsti” un “ekonomiska priekšrocība” – Privātā tirgus dalībnieka princips – Privātā ieguldītāja kritērijs – Pierādīšanas pienākums – Kompleksi ekonomiskie vērtējumi – Pārbaudes tiesā intensitāte – Pierādījumu sagrozīšana

Lietā C-160/19 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2019. gada 22. februārī iesniedza

Comune di Milano (Itālija), ko pārstāv *A. Mandarano, E. Barbagiovanni, S. Grassani* un *L. Picciano, avvocati*,

prasītāja,

otra lietas dalībiece –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *D. Recchia*, kā arī *G. Conte* un *D. Grespan*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *A. Arabadžijevs [A. Arabadjiev]* (referents), Tiesas priekšsēdētājs *K. Lēnartss [K. Lenaerts]*, kas pilda otrās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši *M. Ilešičs [M. Ilešič]*, *A. Kumins [A. Kumin]* un *T. fon Danvics [T. von Danwitz]*,

ģenerālvokāte: *J. Kokote [J. Kokott]*,

sekretārs: *R. Skjāno [R. Schiano]*, administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 4. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2020. gada 16. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

- 1 Ar savu apelācijas sūdzību *Comune di Milano* (Milānas pašvaldība, Itālija) lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2018. gada 13. decembra spriedumu *Comune di Milano/Komisija* (T-167/13, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”, EU:T:2018:940), ar kuru Vispārējā tiesa noraidīja tās prasību atcelt Komisijas Lēmumu (ES) 2015/1225 (2012. gada 19. decembris) par pamatkapitāla palielinājumiem, ko *SEA SpA* veikusi par labu *Sea [Handling] SpA* (SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10) (ex CP 175/06)) (OV 2015, L 201, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”).

Tiesvedības priekšvēsture

- 2 *SEA SpA* ir sabiedrība, kas apsaimnieko Milānas-Linates [*Milan-Linate*] un Milānas-Malpensas [*Milan-Malpensa*] (Itālija) lidostas. No 2002. līdz 2010. gadam (turpmāk tekstā – “aplūkots laiksposms”) tās kapitāls gandrīz pilnībā piederēja valsts iestādēm, proti, Milānas pašvaldībai – 84,56 % apmērā, *Provincia di Milano* (Milānas province, Itālija) – 14,56 % apmērā un citiem valsts un privātajiem akcionāriem – 0,88 % apmērā. 2011. gada decembrī *F2i – Fondi Italiani per le infrastrutture SGR SpA* divu savu pārvaldītu fondu vārdā iegādājās 44,31 % no *SEA* kapitāla, proti, daļu no Milānas pašvaldībai piederošā kapitāla (29,75 %) un visu Milānas provincei piederošo kapitālu (14,56 %).
- 3 Līdz 2002. gada 1. jūnijam *SEA* pati nodrošināja lidlauka virszemes pakalpojumus Milānas-Linates un Milānas-Malpensas lidostās. Pēc 1999. gada 13. janvāra *decreto legislativo n. 18 – Attuazione della direttiva 96/67/CE relativa al libero accesso al mercato dei servizi di assistenza a terra negli aeroporti della Comunità* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 18 par Direktīvas 96/67/EK par pieeju lidlauka sniegto pakalpojumu tirgum Kopienas lidostās piemērošanu) (1999. gada 4. februāra *GURI* Nr. 28 kārtējais pielikums) stāšanās spēkā *SEA* saskaņā ar Padomes Direktīvas 96/67/EK (1996. gada 15. oktobris) par pieeju lidlauka sniegto pakalpojumu tirgum Kopienas lidostās (OV 1996, L 272, 36. lpp.) 4. panta 1. punktā paredzēto pienākumu grāmatvedībā un juridiski ar lidlauka virszemes pakalpojumu sniegšanu saistītās darbības turpināja nodalīt no savām pārējām darbībām. Šajā nolūkā tā izveidoja jaunu sabiedrību, kura bija pilnīgā tās kontrolē un kuras nosaukums bija *SEA Handling SpA*, un tās uzdevums bija no 2002. gada 1. jūnija sniegt lidlauka virszemes pakalpojumus Milānas Linates un Milānas Malpensas lidostās.
- 4 2002. gada 26. martā Milānas pašvaldības administrācija, *SEA* un arodbiedrību organizācijas noslēdza vienošanos (turpmāk tekstā – “2002. gada 26. marta arodbiedrību līgums”), kurā bija noteikts:

“Milānas pašvaldības administrācija [...] apstiprina [...],

- ka *SEA* vismaz piecus gadus saglabās lidlauka virszemes pakalpojumu uzņēmuma kapitāldaļu kontrolpaketi;
- ka *SEA* ir jāinformē arodbiedrību organizācijas par iespējamajiem partneriem un jāiesniedz tām izvērtēšanai komercdarbības plāns un sabiedrības struktūra [...]. Līgums, ko *SEA* būs noslēgusi ar arodbiedrību organizācijām, stāsies spēkā pēc tam, kad minētais plāns tiks prezentēts un apspriests arodbiedrībās;
- ka apstiprinātajā mobilitātes plānā jābūt izklāstītiem veidiem, kā novērst darbavieta iespējamu zaudēšanu, neparedzot kolektīvās atlaišanas procedūras un nosakot pienākumu *SEA* attiecīgajiem darbiniekiem nodrošināt papildu apmācību, pārkvalificēšanās iespējas, pabalstus brīvprātīgas darba attiecību izbeigšanas gadījumā, kā arī atbalstu pensionēšanās gadījumā;
- ka darbiniekus pārcels darbā uz jauno uzņēmumu, ievērojot visas to iegūtās tiesības un garantējot nodarbinātību turpmākos piecus gadus;

- ka *SEA* un visi tā partneri palīdzēs izlīdzināt izmaksas/apgrozījumu un uzturēs vispārējo ekonomisko struktūru, nemainot pārvaldības pilnvaras un ievērojami uzlabojot uzņēmuma spēju konkurēt iekšzemes un starptautiskajos tirgos;
- ka tiks uzrunātas kompetentās ministrijas un lidostu iestādes, lai tiktu pieņemti tiesību akti, kuru mērķis būtu garantēt nodarbinātību gadījumā, ja lidlauka virszemes pakalpojumus tiktu uzticēts veikt konkurentam, tostarp lai reaģētu uz saistībām, kuras lidostu apsaimniekotāji ir uzņēmušies drošības un uzticamības jomā un kuras ir jāattiecina arī uz lidlauka virszemes pakalpojumu nozares darbiniekiem.

Visbeidzot, pašvaldības administrācija un arodbiedrību organizācijas uzraudzīs šā līguma saturu, periodiski izvērtējot tā īstenošanas posmus šim nolūkam paredzētās sanāksmēs.”

- 5 Šīs saistības tika apstiprinātas ar līgumiem, kuri tika noslēgti starp *SEA* un arodbiedrībām, tostarp 2002. gada 4. aprīlī un 2003. gada 19. jūnijā, un kuros ir skaidri pārņemts 2002. gada 26. marta līguma saturs.
- 6 Attiecīgajā laikposmā *SEA Handling* no *SEA* saņēma subsīdijas kapitālieguldījumu formā kopumā 359,644 miljonu EUR apmērā (turpmāk tekstā – “attiecīgie pasākumi”). Šīs subsīdijas bija paredzētas, lai segtu *SEA Handling* darbības zaudējumus, jo tie šajā periodā kopumā sasniedza 339,784 miljonus EUR, vai aptuveni 43,639 miljonus EUR (2002. gadā), 49,489 miljonus EUR (2003. gadā), 47,962 miljonus EUR (2004. gadā), 42,430 miljonus EUR (2005. gadā), 44,150 miljonus EUR (2006. gadā), 59,724 miljonus EUR (2007. gadā), 52,387 miljonus EUR (2008. gadā), 29,7 miljonus EUR (2009. gadā) un 13,4 miljonus EUR (2010. gadā).
- 7 Tādējādi saskaņā ar konkrētajiem pasākumiem *SEA Handling* no *SEA* secīgi saņēma 39,965 miljonus EUR (2002. gadā), 49,132 miljonus EUR (2003. gadā), 55,236 miljonus EUR (2004. gadā), 40,229 miljonus EUR (2005. gadā), 60,439 miljonus EUR (2006. gadā), 41,559 miljonus EUR (2007. gadā), 25,271 miljonu EUR (2008. gadā) un 47,810 miljonus EUR (2009. gadā).
- 8 2006. gada 13. jūlija vēstulē Eiropas Komisija saņēma sūdzību par iespējamām valsts atbalsta pasākumiem, kas esot tikuši piešķirti *SEA Handling*.
- 9 Ar 2010. gada 23. jūnija vēstuli Komisija paziņoja Itālijas iestādēm par savu lēmumu uzsākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto formālo izmeklēšanas procedūru.
- 10 2012. gada 19. decembrī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu. Šī lēmuma 191. punktā tā norādīja, ka *SEA Handling* zaudējumu segšanai izmantotie līdzekļi bija publiskie līdzekļi, jo tos nodrošināja *SEA*, kuras 99,12 % kapitāla izmeklēšanas laikposmā piederēja Milānas pašvaldībai un Milānas provincei.
- 11 Minētā lēmuma 192.–217. punktā Komisija to, ka attiecīgie pasākumi ir attiecināmi uz Itālijas valsti, secināja no piecu netiešo pierādījumu kopuma, kuru veido, pirmkārt, šī sprieduma 4. un 5. punktā minētie arodbiedrību līgumi, kā arī citi dokumenti, otrkārt, īpašā *SEA* vadības atkarība no Milānas pašvaldības, treškārt, tukšu atlūgumu, kurus *SEA* valdes locekļi bija iesnieguši Milānas pašvaldībai, pastāvēšana, ceturtkārt, Milānas Malpensas un Milānas Linares lidostu darījumu nozīmīgums Milānas pašvaldības politikā un, piektkārt, kapitāla palielināšanas pasākumu, kas bija jāapstiprina *SEA* direktoru valdei, ārkārtas raksturs. It īpaši Komisija no šiem netiešiem pierādījumiem secināja vienotas stratēģijas pastāvēšanu un turpinātu Itālijas valsts iestāžu iesaisti, tādēļ tās ieskatā katra šī iesaistīšanās nav jāanalizē atsevišķi.
- 12 Šī paša lēmuma 219.–315. punktā Komisija pārbaudīja privātā ieguldītāja kritēriju, ņemot vērā Itālijas iestāžu, *SEA* un *SEA Handling* sniegtos pierādījumus attiecībā uz 1) ilggadēju stratēģiju zaudējumu segšanai, 2) kapitālieguldījumiem 2002. gadā, 3) kontekstu lēmumu par šiem ieguldījumiem pieņemšanas brīdī, 4) alternatīvām iespējām zaudējumu segšanai, 5) *SEA* grupas uzņēmējdarbības

modeļa izvēli pašam nodrošināt *SEA Handling* piedāvātos pakalpojumus, 6) *SEA Handling* restrukturizāciju un šajā nolūkā *SEA* sasniedzamajiem mērķiem, 7) *SEA Handling* secīgiem ekonomiskajiem rādītājiem un 8) šo rādītāju salīdzinājumu ar citu operatoru rādītājiem. Šis pārbaudes beigās Komisija secināja, ka šis kritērijs netika izpildīts attiecībā ne uz vienu konkrēto pasākumu.

- 13 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvajā daļā Komisija tostarp atzina, ka kapitāla ieguldījumi, ko *SEA* veica *Sea Handling* katrā konkrētā laikposma finanšu gadā, bija valsts atbalsts LESD 107. panta nozīmē (1. pants) un ka šis valsts atbalsts, kas piešķirts, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, nebija saderīgs ar iekšējo tirgu (2. pants). Līdz ar to tā noteica, ka Itālijas Republikai šis atbalsts ir jāatgūst no saņēmēja (3. panta 1. apakšpunkts).

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 14 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2013. gada 18. martā, Milānas pašvaldība cēla prasību, ar kuru tiek lūgts, galvenokārt, atcelt apstrīdēto lēmumu un, pakārtoti, atcelt tā 3.–5. pantu.
- 15 Prasības pamatojumam Milānas pašvaldība izvirzīja četrus pamatus, no kuriem pirmie divi bija saistīti ar LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumu, ciktāl Komisija esot, pirmkārt, kļūdaini konstatējusi valsts līdzekļu nodošanu un konkrēto pasākumi attiecināmību uz Itālijas valsti, kā arī, otrkārt, pārkāpusi privātā ieguldītāja kritēriju.
- 16 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa prasību noraidīja un piesprieda Milānas pašvaldībai segt tiesāšanās izdevumus.

Lietas dalībnieku prasījumi

- 17 Milānas pašvaldība lūdz Tiesu atcelt gan pārsūdzēto spriedumu, gan apstrīdēto lēmumu un piespriet Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 18 Komisija lūdz Tiesu apelācijas sūdzību noraidīt un piespriet Milānas pašvaldībai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par apelācijas sūdzību

- 19 Apelācijas sūdzības pamatojumam Milānas pašvaldība izvirza četrus pamatus, no kuriem pirmais un ceturtais ir saistīti ar LESD 107. panta 1. punkta pārkāpumiem, jo Vispārējā tiesa esot, pirmkārt, kļūdaini konstatējusi valsts līdzekļu nodošanu un secinājusi konkrēto pasākumu attiecināmību uz Milānas pašvaldību, kā arī, otrkārt, pārkāpusi privātā ieguldītāja kritēriju. Ar otro un trešo pamatu, kuri arī ir saistīti ar attiecīgo pasākumu attiecināmību uz Milānas pašvaldību, tā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini piemērojusi pierādīšanas pienākuma principus un sagrozījusi faktus un pierādījumus.

Par pirmo pamatu saistībā ar valsts atbalsta jēdzienu

Par pirmā pamata pirmo daļu attiecībā uz valsts līdzekļu jēdzienu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 20 Milānas pašvaldība norāda, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 65. un 66. punktā balstīdamās uz to, ka tai ir kapitāldaļu kontrolpakete *SEA*, un uz dominējošās ietekmes prezumpciju Komisijas Direktīvas 2006/111/EK (2006. gada 16. novembris) par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību (OV 2006, L 318, 17. lpp.) 2. panta b) punkta izpratnē, nepārbaudot, vai Komisija ir pierādījusi, ka šī ietekme patiešām pastāvēja, proti, vai tā pārvaldīja *SEA* līdzekļus savā labā.
- 21 Vispirms – tas, ka *SEA* valdes un uzraudzības padomes locekļus iecēla vairākuma akcionārs, saskaņā ar piemērojamajām Itālijas sabiedrību tiesību normām nekādi nepierādot, ka *SEA* finanšu līdzekļi pastāvīgi atradās valsts iestāžu kontrolē.
- 22 Turklāt Direktīva 2006/111 esot tikusi pieņemta, pamatojoties uz LESD 106. panta, nevis LESD 107. panta juridisko pamatu, tādējādi šīs direktīvas loģika neesot atbilstoša, lai izvērtētu šajā pēdējā minētajā tiesību normā ietvertos jēdzienus.
- 23 Visbeidzot, saskaņā ar judikatūru līdzekļu pastāvīgas atrašanās valsts kontrolē nosacījums esot izpildīts tikai tad, ja attiecīgie līdzekļi pastāvīgi ir valsts iestāžu rīcībā un to apliecina konkrēti pierādījumi, kas tā šajā lietā neesot. Tātad Tiesa 2017. gada 13. septembra spriedumā *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) esot nospriedusi, ka tas vien, ka valstij uzņēmumos pieder kapitāldaļu vairākums, neļauj secināt, ka pastāv dominējoša ietekme, kura ļauj novirzīt šo uzņēmumu līdzekļu izmantošanu. Turklāt būtu jāsniedz pierādījumi par valsts norādījumu esamību saistībā ar atbalsta piešķiršanai izmantoto līdzekļu pārvaldību.
- 24 Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētajā spriedumā analizēdama valsts līdzekļu nodošanas pastāvēšanu, esot spriedusi *ultra petita*, lai gan pirmajā instancē Milānas pašvaldība nebija izvirzījusi nevienu argumentu, ar kuru būtu apstrīdēta *SEA* līdzekļu kvalificēšana par valsts līdzekļiem, kā tas arī izrietot no pārsūdzētā sprieduma 55.–58. un 64. punkta. Līdz ar to Milānas pašvaldībai šajā apelācijas tiesvedībā nevar ļaut apstrīdēt Vispārējās tiesas analīzi attiecībā uz pamatu, kurš nav ticis izvirzīts pirmajā instancē. Komisija turklāt apstrīd Milānas pašvaldības argumentāciju pēc būtības.

– Tiesas vērtējums

- 25 Attiecībā uz apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmās daļas pieņemamību ir taisnība, kā norāda Komisija, ka Vispārējā tiesa ir izvērtējusi to, ka *SEA* līdzekļi, kuri tikuši nodoti *SEA Handling*, ir publiskie līdzekļi, lai gan šajā ziņā Milānas pašvaldība tajā nav izvirzījusi konkrētus argumentus, ko turklāt ir uzsvērusi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 64. punktā.
- 26 Tomēr, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 25. punktā, no prasības pieteikuma pirmajā instancē skaidri izriet, ka Milānas pašvaldība ar pirmajā pamatā izvirzīto argumentāciju apstrīd vienlaikus konkrēto pasākumu attiecināmību un to, ka izmantotie līdzekļi ir valsts līdzekļi. No tā izriet, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 65. un 66. punktā minētajos apsvērumos nav spriedusi *ultra petita*, kā rezultātā Komisijas argumentācija attiecībā uz apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmās daļas nepieņemamību ir jānoraida.

- 27 Saistībā ar šī pamata daļas pamatotību vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pasākuma kvalificēšanai par “valsts atbalstu” LESD 107. panta 1. punkta izpratnē tiek prasīta visu turpmāk minēto nosacījumu izpilde. Pirmkārt, ir jābūt valsts intervencei vai valsts līdzekļu izmantošanai. Otrkārt, šādi iejaucoties, ir jābūt iespējamībai, ka tiks iespaidota tirdzniecība starp dalībvalstīm. Treškārt, ar to ir jāniedz selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tai ir jārada konkurences izkropļojumi vai jādraud radīt konkurences izkropļojumus (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Arriva Italia* u.c., C-385/18, EU:C:2019:1121, 31. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 28 Līdz ar to, lai priekšrocības varētu tikt kvalificētas par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tām saskaņā ar pirmo no šiem nosacījumiem ir jābūt, pirmkārt, tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem un, otrkārt, tām jābūt attiecināmām uz valsti (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 14. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Konkrētāk attiecībā uz nosacījumu par to, ka priekšrocība tiek piešķirta tieši vai netieši no valsts līdzekļiem, no iedibinātās judikatūras izriet, ka jēdziens “atbalsts” ir vispārīgāks nekā jēdziens “subsīdija”, jo tas ietver ne tikai pozitīvu palīdzību, kas ir subsīdijas pašas par sevi, bet arī valsts pasākumus, kas dažādos veidos atvieglo izmaksas, kuras parasti ir jāsedz no uzņēmuma budžeta, un kas, kaut gan tie nav subsīdijas šī vārda šaurākajā nozīmē, ir tām identiski pēc rakstura un rada tādas pašas sekas (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 15. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka LESD 107. panta 1. punkts iever visus finanšu līdzekļus, kurus valsts pārvalde var faktiski izmantot uzņēmumu atbalstam, nepiešķirot nozīmi tam, vai šie līdzekļi pastāvīgi ir vai nav valsts īpašumā. Tādēļ, ja summas, kas atbilst attiecīgajam pasākumam, pastāvīgi nav Valsts kases rīcībā, ar to, ka tās pastāvīgi ir valsts kontrolē un tādējādi kompetento valsts iestāžu rīcībā, ir pietiekami, lai tās tiktu kvalificētas par valsts līdzekļiem (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Konkrēti, attiecībā uz tādiem valsts uzņēmumiem kā *SEA*, Tiesa ir arī nospriedusi, ka valsts, īstenojot savu dominējošo ietekmi uz šādiem uzņēmumiem, var novirzīt savu līdzekļu izmantošanu, lai vajadzības gadījumā finansētu citu uzņēmumu īpašas priekšrocības (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Šajā ziņā valsts iestādēm gandrīz pilnībā piederošs uzņēmums, kura valdes locekļus turklāt ieceļ šīs iestādes, ir jāuzskata par valsts kontrolē esošu valsts uzņēmumu, jo minētās valsts iestādes var faktiski tieši vai netieši īstenot dominējošu ietekmi uz šādu uzņēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 16. maijs, Francija/Komisija, C-482/99, EU:C:2002:294, 33. un 34. punkts).
- 33 Tāpat tas, ka kāds pašvaldībai pilnībā piederošs uzņēmums ir piešķīris garantijas, nozīmē, ka ir iesaistīti valsts līdzekļi, jo šīs garantijas ietver pietiekami konkrētu ekonomisku risku, kas šim uzņēmumam var radīt izmaksas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 30. punkts).
- 34 Turklāt, kad valsts, izmantojot savu dominējošo ietekmi pār šādiem uzņēmumiem, ļoti labi var noteikt šo uzņēmumu līdzekļu izlietojumu, lai vajadzības gadījumā finansētu īpašas priekšrocības par labu citiem uzņēmumiem, tam, ka attiecīgos līdzekļus pārvalda struktūras, kas ir nošķirtas no valsts varas, vai ka tie ir privāti līdzekļi, šajā ziņā nav nozīmes (spriedums, 2017. gada 9. novembris, Komisija/*TV2/Danmark*, C-656/15 P, EU:C:2017:836, 47. un 48. punkts).
- 35 Šajā gadījumā no šīs judikatūras izriet, ka pārsūdzētā sprieduma 65. un 66. punktā Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, no tā, ka *SEA* kapitāldaļas gandrīz pilnībā un tieši piederēja publisko tiesību subjektiem, tostarp Milānas pašvaldībai, un no tā, ka šī pēdējā minētā iecēla *SEA* valdes un

uzraudzības padomes locekļus tieši vai ar šīs sabiedrības direktoru valdes vairākuma starpniecību, secinādama, ka finanšu līdzekļi, kurus šī pēdējā minētā sabiedrība piešķir *SEA Handling*, ir jākvalificē kā valsts līdzekļi.

- 36 Pretēji tam, ko apgalvo Milānas pašvaldība, šo konstatējumu neatspēko ne atsauce pārsūdzētā sprieduma 65. punktā uz Direktīvas 2006/111 2. panta b) punktu, ne no 2017. gada 13. septembra sprieduma *ENEA* izrietošās atziņas (C-329/15, EU:C:2017:671).
- 37 Pirmkārt, pat ja atsaucei uz Direktīvu 2006/111 šajā lietā nebūtu nozīmes, šī sprieduma 35. punktā minētie apstākļi būtu pietiekami, lai pamatotu Vispārējās tiesas secinājumu par valsts līdzekļu iesaisti.
- 38 Otrkārt, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumu 33. un 34. punktā, no 2017. gada 13. septembra sprieduma *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) 27. un 31.–35. punkta izriet, ka apstākļi, kas ir šī sprieduma pamatā, atšķiras no apstākļiem šajā tiesvedībā. Proti, minētajā spriedumā runa bija par pienākumu iegādāties “zaļo” elektroenerģiju, kas saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts leģislatīvo intervenci ir vienādi piemērojams gan elektroenerģijas piegādātājiem, kuru kapitāla vairākums pieder valstij, gan elektroenerģijas piegādātājiem, kuru kapitāldaļu vairākums pieder privātiem tirgus dalībniekiem. Tādējādi ar šo attiecīgās dalībvalsts kā likumdevēja intervenci, iespējams, piešķirtā priekšrocība neizrietēja no kontroles pilnvarām, kuras valsts attiecīgajos valsts uzņēmumos varēja īstenot kā vairākuma akcionāre, un līdz ar to šī sprieduma 32.–35. punktā minētajos apstākļos nevarēja tikt kvalificēta kā tāda, kas ir finansēta no valsts līdzekļiem.
- 39 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, pirmā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par pirmā pamata otro daļu saistībā ar attiecīgo pasākumu attiecināmību

– Lietas dalībnieku argumenti

- 40 Milānas pašvaldība norāda, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi LESD 107. panta 1. punktu, pārsūdzētā sprieduma 80. punktā uzskatīdama, ka, lai pierādītu Milānas pašvaldības iejaukšanos attiecīgo pasākumu piešķiršanā, bija vajadzīga nevis pozitīvu pierādījumu iesniegšana, bet gan tikai neiejaukšanās neiespējamība.
- 41 Milānas pašvaldība šajā ziņā izklāsta – lai izvairītos no valsts atbalsta jēdziena pārāk plašas izpratnes, Tiesa papildus organisko saišu attiecināmības kritērijam ir noteikusi stingrāku kritēriju par aktīvu valsts iejaukšanos attiecīgo pasākumu pieņemšanā, jo šo iejaukšanos ir jāvar identificēt un tai ir jāpiemīt konkrētai un pietiekami spēcīgai cēloņsakarības saiknei ar katru no īstenotajiem pasākumiem. Tādējādi esot jāpierāda, ka visi pasākumi ir īstenoti pēc valsts iniciatīvas, proti, ka tā ir iesaistījies tās koncepcijas stadijā, ka tā ir faktiski īstenojusi savas kontroles pilnvaras un ka tā ir īstenojusi izšķirošu ietekmi uz katru no pieņemtajiem lēmumiem.
- 42 Šajā lietā šāda pierādīšana neesot veikta, ņemot vērā, ka Vispārējā tiesa ir piemērojusi neiejaukšanās neiespējamības kritēriju, kā rezultātā tā esot pieļāvusi acīmredzamu kļūdu pierādījumu līmeņa attiecībā uz attiecināmību noteikšanā.
- 43 Komisija vispirms norāda, ka Milānas pašvaldība kritizē tikai pārsūdzētā sprieduma 80. punktu, kurā esot vienīgi atkārtoti judikatūrā nostiprinātie un šī sprieduma 75. punktā izklāstītie principi attiecībā uz attiecināmības jēdzienu, kā rezultātā šī pamata daļa esot daļēji nepieņemama vai neefektīva. Katrā ziņā Vispārējā tiesa neesot balstījusies uz kļūdainu attiecināmības jēdziena izpratni, ne arī izmantojusi negatīvas prezumpcijas vai piemērojusi kļūdainu pierādījumu līmeni.

– Tiesas vērtējums

- 44 Vispirms ir jānoraida Komisijas argumentācija attiecībā uz apelācijas sūdzības pirmā pamata otrās daļas nepieņemamību, jo Milānas pašvaldība ir skaidri apstrīdējusi tiesību principus, uz kuriem Vispārējā tiesa ir balstījies, lai Milānas pašvaldībai piedēvētu SEA rīcību. Šajā ziņā nav nozīmes pašam faktam, vai Vispārējā tiesa ir atsaukusies uz šiem pašiem principiem vairākās pārsūdzētā sprieduma vietās.
- 45 Šī sprieduma 28. punktā attiecībā uz lietas būtību ir atgādināts – lai priekšrocības varētu kvalificēt par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē saskaņā ar pirmo no šajā tiesību normā minētajiem nosacījumiem, tām ir jābūt, pirmkārt, tieši vai netieši piešķirtām no valsts līdzekļiem, un, otrkārt, attiecināmām uz valsti.
- 46 Konkrētāk attiecībā uz nosacījumu par valsts uzņēmuma īstenota pasākuma, ar ko piešķir priekšrocības, attiecināmību uz valsti, ir jāatgādina, ka šo attiecināmību nevar izsecināt tikai no tā vien, ka šis priekšrocības ir piešķīris valsts kontrolēts valsts uzņēmums. Proti, pat ja valsts var kontrolēt valsts uzņēmumu un īstenot noteicošu ietekmi attiecībā uz tā darījumiem, automātiski nevar pieņemt, ka šī kontrole konkrētajā gadījumā ir tiešām notikusi. Vēl ir jāizvērtē, vai var uzskatīt, ka šo pasākumu īstenošanā tā vai citādi ir bijušas iesaistītas valsts iestādes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 31. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 47 Šajā ziņā nevar prasīt, lai, pamatojoties uz precīzām instrukcijām, tiktu pierādīts, ka valsts iestādes ir konkrēti aicinājušas valsts uzņēmumu veikt attiecīgos atbalsta pasākumus. Proti, valsts saistību ar atbalsta pasākumu, kuru ir īstenojis valsts uzņēmums, var izsecināt no netiešu pierādījumu kopuma, kurš izriet no attiecīgā gadījuma apstākļiem un konteksta, kādā šis pasākums ir īstenots (spriedumi, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 32. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 48 It īpaši ir nozīme jebkādiem netiešajiem pierādījumiem, kas konkrētajā gadījumā norāda vai nu uz valsts iestāžu līdzdalību, vai neiespējamību, ka pasākums, turklāt ņemot vērā tā apmēru, ir ticis pieņemts bez šādas līdzdalības, vai saturu vai nosacījumiem, kurus tas ietver, vai arī uz minēto iestāžu neiesaistīšanos minētā pasākuma pieņemšanā (spriedums, 2014. gada 17. septembris, *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Tāpat – tikai ar apstākli, ka valsts uzņēmums ir izveidots kā vispārējo tiesību akciju sabiedrība, nepietiek, lai, ņemot vērā autonomiju, kādu šī juridiskā forma tam var sniegt, izslēgtu, ka šādas sabiedrības īstenots atbalsta pasākums ir attiecināms uz valsti. Proti, situācija, kurā pastāv kontrole un praksē pastāvošas reālas iespējas īstenot dominējošu ietekmi, jau uzreiz liedz izslēgt jebkādu šādas sabiedrības īstenota pasākuma saistību ar valsti un līdz ar to risku, ka ir pārkāpti Līguma noteikumi attiecībā uz valsts atbalstu, neraugoties uz valsts uzņēmuma juridiskās formas atbilstību kā vienu no norādēm, kura konkrētajā gadījumā ļauj noteikt, vai valsts ir vai nav iesaistīta (spriedums, 2017. gada 18. maijs, *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Konkrētajā gadījumā ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 80.–88. punktā pārbaudījusi, vai Komisijas izvirzītās norādes apstrīdētā lēmuma 195.–200. apsvērumā ļāva pieņemt, ka Milānas pašvaldība bijusi iesaistīta konkrēto pasākumu pieņemšanā, piemēroja šī sprieduma 46.–49. punktā atgādinātajā judikatūrā Tiesas nostiprinātos principus.
- 51 Proti, pirmkārt, no šiem principiem tostarp izriet – pretēji tam, ko apgalvo Milānas pašvaldība –, ka ne Komisijai bija pienākums pierādīt, ne Vispārējai tiesai pārliecināties, vai valsts iestādes ir konkrēti mudinājušas valsts uzņēmumu īstenot attiecīgos pasākumus.

- 52 Otrkārt, nav nepieciešams lemt par to, vai saskaņā ar šī sprieduma 48. punktā atgādināto judikatūru Komisija varēja balstīties vienīgi uz norādēm, kas konkrētajā gadījumā liecina par valsts iestāžu neiesaistīšanās neiespējamību. Tādējādi, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 38.–44. punktā, Milānas pašvaldības argumentācija ir balstīta uz pārsūdzētā sprieduma kļūdainu izpratni, atbilstoši kurai Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, ka Komisija konkrēto konstatējumu par pasākumu attiecināmību varēja balstīt vienīgi uz neiespējamību par Milānas pašvaldības neiesaistīšanos to pieņemšanā.
- 53 Vispirms – pārsūdzētā sprieduma 80.–83. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, pirmkārt, ka 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma formulējumā ir noteikts skaidrs un precīzs *SEA* pienākums vismaz piecus gadus kompensēt *SEA Handling* zaudējumus. Otrkārt, tā uzskatīja, ka parakstidama šo līgumu, Milānas pašvaldība bija formāli devusi savu apstiprinājumu, tostarp kā *SEA* vairākuma akcionāre, ne tikai attiecībā uz šī pienākuma noteikšanu, bet arī attiecībā uz tā vēlāku ievērošanu un ieviešanu, kas jāveic *SEA*. Treškārt, tā secināja, ka Milānas pašvaldības aktīva piedalīšanās sarunās par minēto līgumu un tā noslēgšanā ir svarīgs pierādījums Itālijas iestāžu līdzdalībai attiecīgo pasākumu piešķiršanā.
- 54 Tālāk – pārsūdzētā sprieduma 84.–87. punktā Vispārējā tiesa savā faktu vērtējumā piešķīra pozitīvu pierādījuma spēku *SEA Handling* valdes sanāksmju protokolos, tam, ka Milānas mērs bija lūdzis un saņēmis *SEA* valdes priekšsēdētāja demisiju 2006. gadā, un tukšo atlūgumu esamībai, ko valdes locekļi esot iesnieguši šim mēram.
- 55 Visbeidzot, pārsūdzētā sprieduma 88. punktā Vispārējā tiesa apstiprināja apstrīdētā lēmuma 210. punktā Komisijas secināto, ka konkrētie pasākumi ir “svarīgi lēmumi”, kas ir apstākļi, no kura Komisija tajā pašā punktā konstatēja, ka Milānas pašvaldība nevarēja neiesaistīties to pieņemšanā.
- 56 Līdz ar to no pārsūdzētā sprieduma 80.–88. punkta skaidri izriet, ka Vispārējā tiesa ir konstatējusi pozitīvu netiešo pierādījumu esamību, kas konkrētā gadījumā atklāj Milānas pašvaldības iesaistīšanos minēto pasākumu pieņemšanā, un ka tā, pamatojoties uz šiem pozitīvajiem netiešiem pierādījumiem, ir atzinusi, ka Komisija varēja arī balstīties uz to, ka Milānas pašvaldībai bija neiespējami neiesaistīties vismaz atsevišķu konkrēto pasākumu pieņemšanā laikposmā pēc 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noslēgšanas.
- 57 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, pirmā pamata otrā daļa un līdz ar to pirmais pamats kopumā ir jānoraida kā nepamatoti.

Par otro pamatu attiecībā uz principiem par pierādīšanas pienākumu

Par otrā pamata pirmo daļu saistībā ar, kā apgalvots, nevienādu pierādīšanas pienākumu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 58 Milānas pašvaldība apgalvo, ka Vispārējā tiesa neesot rūpīgi izvērtējusi Milānas pašvaldības izvirzītos pierādījumus, kad tā, pārsūdzētā sprieduma 89.–94. punktā kopsavilkuma veidā un vienīgi saturiski atkārtojot apstrīdētā lēmuma apsvērumus, noraidīja iesniegtos pierādījumus kā nepietiekamus, lai izslēgtu Milānas pašvaldības neiesaistīšanās konkrētajos pasākumos neiespējamību.
- 59 Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa esot ļāvusi Komisijai balstīties uz negatīviem pierādījumiem par neiesaistīšanās neiespējamību, lai gan tā Milānas pašvaldībai esot noteikusi pienākumu par pozitīviem un drošiem pierādījumiem par neiesaistīšanās neiespējamību, kā sekas ir tās nodošana *probatio diabolica*.

- 60 Par to liecinot tostarp pārsūdzētā sprieduma 82. punkts, kurā Vispārējā tiesa noraidīja Milānas pašvaldības argumentu, ka tā 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noslēgšanā ir iesaistījusies tikai kā politiskais mediators, lai gan šis apstāklis esot pierādīts ar arodbiedrību pārstāvju ar zvērestu *ad hoc* apliecinātām liecībām. Proti, papildus tam, ka Vispārējā tiesa nav piešķirusi nekādu nozīmi šīm liecībām, tā esot uzskatījusi, ka nav nozīmes tam, ka uz šī līguma esošais paraksts bija mēra vietnieka, kas atbild par personālu un nodarbinātību, paraksts, nevis par budžetu atbildīgā mēra vietnieka paraksts.
- 61 Komisija uzskata, ka Milānas pašvaldības argumentācija ir nepieņemama, jo tā aicinot Tiesu veikt jaunu faktu vērtējumu. Katrā ziņā Vispārējā tiesa neattiecināmības pierādījumu neesot padarījusi par neiespējamu, ne arī piemērojusi pierādījumu nelīdzvērtīgu slogu, bet esot rūpīgi izvērtējusi tiklab attiecināmības norādes kā neattiecināmības norādes.

– Tiesas vērtējums

- 62 Ciktāl Milānas pašvaldība pārmet Vispārējai tiesai, ka tā konkrēto pasākumu attiecināmības konstatējumu ir balstījusi vienīgi uz tās neiesaistīšanās to pieņemšanā neiespējamību, šī sprieduma 52. un 56. punktā jau tika norādīts, ka šī argumentācija izriet no pārsūdzētā sprieduma kļūdainas izpratnes, jo Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 80.–88. punktā ir konstatējusi tādu pozitīvu netiešo pierādījumu esamību, kas konkrēti liecina par Milānas pašvaldības iesaistīšanos konkrēto pasākumu pieņemšanā.
- 63 Turklāt, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 48. punktā, Vispārējā tiesa tādā pašā veidā, ņemot vērā judikatūrā nostiprinātos principus, ir izvērtējusi Milānas pašvaldības izvirzītos netiešos pierādījumus, kuri, šīs pašvaldības ieskatā, ļauj konstatēt tās neiesaistīšanos šo pasākumu pieņemšanā.
- 64 Tādējādi attiecībā uz katru no Komisijas vai Milānas pašvaldības izvirzītajiem netiešajiem pierādījumiem Vispārējā tiesa ir izvērtējusi elementus par un pret to pierādījuma spēku, kā arī par tiem piešķiramo nozīmīgumu. No tā izriet, ka Vispārējā tiesa ir līdzvērtīgi izvērtējusi lietas dalībnieku izvirzītos argumentus un sniegtos pierādījumus un ka tā ir nonākusi pie secinājuma pēc visu sniegto elementu detalizētas analīzes.
- 65 Līdz ar to, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 49. punktā, Vispārējā tiesa ir noraidījusi Milānas pašvaldības argumentāciju, pretēji tam, ko apgalvo šī pašvaldība, ne tādēļ, ka Vispārējā tiesa būtu noteikusi pienākumu sniegt pozitīvus un drošus pierādījumus par tās neiejaukšanos attiecīgo pasākumu pieņemšanā, nedz arī tādēļ, ka tā būtu piemērojusi nelīdzvērtīgu pierādīšanas pienākumu, bet gan pamatojoties uz savu vērtējumu par katra izvirzītā netiešā pierādījuma spēku.
- 66 Visbeidzot, ciktāl Milānas pašvaldība ar šī sprieduma 60. punktā rezumēto argumentāciju tiecas apšaubīt šo Vispārējās tiesas vērtējumu, ir jāuzskata, kā pamatoti norāda Komisija, ka tās mērķis ir panākt jaunu faktu vērtējumu, kas nav Tiesas kompetencē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97. punkts).
- 67 No tā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir jānoraida daļēji kā nepieņemama un daļēji kā nepamatota.

Par otrā pamata otro daļu attiecībā uz sniedzamo pierādījumu priekšmetu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 68 Milānas pašvaldība uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 73. un 83. punktā norādot, ka Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka tās pierādītā aktīvā piedalīšanās 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noslēgšanā bija pati par sevi pietiekama, lai pamatotu, ka tā tiek uzskatīta par tādu, kas ir iesaistīta konkrēto pasākumu, kuri būtu jāuzskata par vienu iesaistīšanos, piešķiršanā.
- 69 Proti, saskaņā ar judikatūru Komisijai esot bijis jāpierāda katra attiecīgā laikposmā notikušā rekapitalizācijas pasākuma attiecināmība, ciktāl šie dažādie pasākumi bija pilnībā nošķirti viens no otra. Lai gan Tiesa ir atzinusi, ka vairākas secīgas valsts iesaistīšanās var tikt uzskatītas par vienu iesaistīšanos, tomēr tā tas ir ar nosacījumu, ka tās, ņemot vērā to hronoloģiju, mērķi un uzņēmuma stāvokli, ir tik cieši saistītas savā starpā, ka būtu neiespējami tās nošķirt. Turklāt Vispārējā tiesa šo judikatūru attiecībā uz valsts līdzekļu un privātā tirgus dalībnieka kritēriju esot nepamatoti piemērojusi arī saistībā ar pasākuma attiecināmību.
- 70 Šajā ziņā Milānas pašvaldība Vispārējai tiesai vispirms esot norādījusi, ka apgalvoto attiecināmības norāžu nebija daudz, tās bija nepietiekamas kvalitātes un bez tiesas saiknes ar konkrētajiem pasākumiem. Tālāk – esot nepareizi apgalvot, ka Itālijas iestādes un SEA esot pieļāvušas daudzgadu stratēģijas esamību par SEA Handling zaudējumu segšanu tās restrukturizācijai nepieciešamajā laikposmā, jo konkrētie apgalvojumi attiecoties tikai uz SEA Handling sanācijas stratēģiju. Visbeidzot, rekapitalizācijas esot vienmēr notikušas kontekstos, kuri vispār nav saskaņoti.
- 71 Komisija atbild, ka Tiesas judikatūras – attiecībā uz prasītajiem nosacījumiem, lai vairākas secīgas valsts iejaukšanās varētu tikt uzskatītas par vienu iejaukšanos, – saturam un loģikai būtu pretrunā to attiecināt vienīgi uz valsts līdzekļu un privātā tirgus dalībnieka kritērijiem. Turklāt Milānas pašvaldība vienīgi lūdzot Tiesu no jauna izvērtēt faktus, kas apelācijas stadijā esot nepieņemami.

– Tiesas vērtējums

- 72 Saskaņā ar iedibināto judikatūru, tā kā valsts iejaukšanās pasākumiem var būt dažādi veidi un tie ir jāizvērtē atkarībā no to sekām, nevar izslēgt, ka vairāki secīgi valsts iejaukšanās pasākumi nolūkā piemērot LESD 107. panta 1. punktu būtu jāuzskata par vienu iejaukšanās pasākumu. Tā tas it īpaši var būt gadījumā, ja starp secīgiem valsts iejaukšanās pasākumiem, ņemot vērā tostarp to hronoloģiju, mērķi un uzņēmuma stāvokli šīs iejaukšanās laikā, ir tik cieša saikne, ka nav iespējams tos nodalīt (spriedumi, 2015. gada 4. jūnijs, Komisija/MOL, C-15/14 P, EU:C:2015:362, 97. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2020. gada 26. marts, Larko/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 73 Ciktāl šī judikatūra LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas mērķiem attiecas uz valsts iejaukšanās pasākumiem pašiem par sevi un ciktāl saskaņā ar to tie ir jāanalizē objektīvi atkarībā no to sekām, tā nevar tikt piemērota vienīgi atsevišķiem šajā tiesību normā minētajiem kritērijiem. Līdz ar to, kā ģenerāladvokāte ir norādījusi secinājumā 54. punktā, minētā judikatūra var tikt piemērota arī attiecībā uz kritēriju par šādu intervenču attiecināmību uz valsti.
- 74 No tā izriet – pretēji tam, ko apgalvo Milānas pašvaldība –, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 71. punktā atsaucoties uz šo pašu judikatūru un pēc tam to piemērojot konkrēto pasākumu attiecināmības uz Milānas pašvaldību analīzei.

- 75 Turklāt, kā pamatoti norāda Komisija, Milānas pašvaldība ar šī sprieduma 70. punktā rezumēto argumentāciju vienīgi lūdz jaunu faktu vērtējumu attiecībā pret to, kuru Vispārējā tiesa jau ir veikusi pārsūdzētā sprieduma 72. un 73. punktā, kas ir prasījums, kurš – kā izriet no šī sprieduma 66. punktā minētās judikatūras – apelācijas stadijā nav pieņemams.
- 76 Tādēļ otrā pamata otrā daļa un līdz ar to šis pamats kopumā ir jānoraida daļēji kā nepieņemami un daļēji kā nepamatoti.

Par trešo pamatu attiecībā uz pierādījumu sagrozišanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 77 Milānas pašvaldība apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi 2002. gada 26. marta arodbiedrību līgumu, pārsūdzētā sprieduma 77. punktā norādot, ka šajā līgumā bija paredzēts skaidrs un konkrēts *SEA* pienākums vismaz piecus gadus uzturēt *SEA Handling* izmaksu/ieņēmumu līdzsvaru un vispārējo ekonomikas sistēmu, un no tā secinājusi, ka saskaņā ar šo pienākumu *SEA* bija jākompensē iespējamie *SEA Handling* zaudējumi, kuri varēja ietekmēt tās saimnieciskās darbības turpinātību.
- 78 Milānas pašvaldība šajā ziņā paskaidro, ka šajā līgumā *SEA* nav noteikts nekāds pienākums rekapitalizēt *SEA Handling*, jo tajā nav minēti ne zaudējumi, ne rekapitalizācijas, ne pat *SEA* saistības šādu notikumu rašanās gadījumā. Līdz ar to Vispārējā tiesa, ņemot vērā vēlākas rekapitalizācijas, esot veikusi uz pagātņi vērstu vērtējumu un tārad novirzījusies no minētā līguma noslēgšanas konteksta. Runājot Vispārējās tiesas vārdiem, *SEA Handling* esot ticis izveidots, lai ļautu īstenot konkurenci citās Itālijas lidostās, tārad pozitīva izaugsmes scenārija perspektīvā.
- 79 Milānas pašvaldība precizē – lai gan tā kādā 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noteikumā “apstiprināja”, ka tiks uzturēts *SEA Handling* “izmaksu/ieņēmumu līdzsvars un vispārējā ekonomikas sistēma”, šāds noteikums esot iekļauts starp noteikumu, kurš attiecas uz darbaspēka samazināšanu, un noteikumu, kurš attiecas uz *SEA Handling* darbības paplašināšanu uz citiem tirgiem, un šiem pasākumiem ir jāļauj izvairīties no rekapitalizācijām. Turklāt minētajā līgumā esot atsauce uz iespējamo akcionāru iestāšanos *SEA Handling* kapitālā, lai stiprinātu savas pozitīvās perspektīvas. Visbeidzot, tajā esot apstiprināts, ka *SEA Handling* pārvaldības spējas tiks uzturētas, lai vēl vairāk uzlabotu tās iespējas nodrošināt efektīvu konkurenci valsts un starptautiskajos tirgos.
- 80 No tā izrietot, ka Milānas pašvaldība 2002. gada 26. marta arodbiedrību līgumā neesot uzņēmusies nevienu materiālu vai tiesisku saistību attiecībā uz rekapitalizācijām.
- 81 Komisija uzskata, ka Milānas pašvaldība apgalvotās sagrozišanas aizsegā apstrīd vienīgi Vispārējās tiesas vērtējumu attiecībā uz norādēm par *SEA* rīcības attiecināmību uz Milānas pašvaldību, kas šo argumentāciju padarot par nepieņemamu. Katrā ziņā šis pamats vispār neesot pamatots.

Tiesas vērtējums

- 82 No LESD 256. panta 1. punkta otrās daļas un Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas izriet, ka tikai Vispārējās tiesas kompetencē ir, pirmkārt, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad šo konstatējumu saturiskā neprecizitāte izriet no šai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, un, otrkārt, veikt šo faktu novērtējumu (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Frāncija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

- 83 Tādējādi faktu vērtējums, izņemot gadījumu, kad Vispārējai tiesai iesniegtie pierādījumi ir tikuši sagrozīti, nav tiesību jautājums, kas kā tāds ir pakļauts Tiesas pārbaudei (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 98. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 84 Kad apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi pierādījumus, tam saskaņā ar LESD 256. pantu, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunktu ir precīzi jānorāda uz faktiem, kurus šī tiesa esot sagrozījusi, un jādara zināmas kļūdas analizē, kuras, pēc apelācijas sūdzības iesniedzēja domām, varētu būt izraisījušas Vispārējās tiesas pieļauto sagrozīšanu. Turklāt Tiesas pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka sagrozīšanai ir acīmredzami jāizriet no lietas materiāliem un ka nav no jauna jāizvērtē fakti un pierādījumi (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 85 Konkrētajā gadījumā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 77. punktā norādīja, ka *SEA* saskaņā ar 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noteikumiem pieņēma, ka pastāv skaidrs un konkrēts *SEA* pienākums vismaz piecus gadus uzturēt *SEA Handling* “izmaksu/ieņēmumu līdzsvaru un vispārējās ekonomikas sistēmu”, “saglabājot tās pārvaldības spējas un būtiski uzlabojot [tās] iespējas piedalīties vietējos un starptautiskos tirgos”.
- 86 Līdz ar to ir jākonstatē, ka 2002. gada 26. marta arodbiedrību līguma noteikumi pieļauj tādu interpretāciju, kādu Vispārējā tiesa ir izraudzījusies pārsūdzētā sprieduma 77. punktā, proti, ka *SEA* saskaņā ar šo pienākumu bija jākompensē iespējamie *SEA Handling* zaudējumi, kas varēja ietekmēt tās saimnieciskās darbības turpinātību. Šī interpretācija turklāt ir apstiprināta – kā Vispārējā tiesa ir konstatējusi šajā pašā punktā – ar vēlākiem šī sprieduma 5. punktā minētiem arodbiedrību līgumiem, kā rezultātā no lietas materiāliem katrā ziņā nevar skaidri secināt apgalvoto sagrozīšanu.
- 87 Pārējā daļā pietiek norādīt, kā pamatoti uzskata Komisija un kā ģenerāladvokāte ir norādījusi secinājumu 65.–68. punktā, ka Milānas pašvaldība, apgalvojot, ka Vispārējā tiesa ir novirzījusies no minētā līguma noslēgšanas konteksta, šī līguma apgalvotas sagrozīšanas aizsegā apstrīd vienīgi Vispārējās tiesas vērtējumu par šo pierādījumu.
- 88 Tātad trešais pamats ir jānoraida daļēji kā nepieņemams un daļēji kā nepamatots.

Par ceturto pamatu attiecībā uz privātā ieguldītāja kritēriju

Lietas dalībnieku argumenti

- 89 Milānas pašvaldība atsauca uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma 97., 107. un 108. punktā Vispārējās tiesas veiktu faktu kvalifikāciju, kurā šī tiesa neesot ievērojusi privātā ieguldītāja kritēriju.
- 90 Pirmkārt, kā esot pierādīts saistībā ar apelācijas sūdzības otro pamatu, ne 2002. gada 26. marta arodbiedrību līgums, ne kāds cits dokuments neļaujot secināt, ka pastāv stratēģija, saskaņā ar kuru *SEA Handling* zaudējumus sedz *SEA*.
- 91 Otrkārt, Vispārējā tiesa, lai novērtētu privātā ieguldītāja kritēriju, neesot ņēmusi vērā *SEA* īpašās situācijas kontekstu tajā laikā, kas ir situācija, kura atšķiras no ģenēriskā privātā ieguldītāja situācijas, jo pēdējai minētajai sabiedrībai bija ekskluzīva koncesija Milānas lidostu apsaimniekošanai līdz 2041. gadam un tādējādi tā darbojās ar zemu risku, kā arī ar tās ieguldījumu rentabilitātes perspektīvu uz ļoti ilgu termiņu.

- 92 Vispārējās tiesas pieļautā kļūda attiecoties uz nozīmīgumu, ko tā ir piešķirusi tam, ka nav aktuālu ekonomisku pētījumu, kas apliecinātu *SEA Handling* rekapitalizāciju rentabilitātes un to ieguldījumu atdeves laika rūpīgu pārbaudi atbilstoši izmaksu un priekšrocību analīzei. Tas tostarp izrietot no pārsūdzētā sprieduma 114. punkta, kurā Vispārējā tiesa esot nepamatoti uzskatījusi, ka Milānas pašvaldības veiktais ekonomiskais pētījums ir neatbilstošs tikai tā iemesla dēļ, ka tas ir veikts pēc konkrēto pasākumu pieņemšanas.
- 93 Proti, judikatūrā esot prasīts nevis tas, lai pierādījumi attiecībā uz pasākuma saimniecisko saprātīgumu būtu vienlaicīgi ar tā pieņemšanu, bet gan lai šī pasākuma izvērtēšana atbilstoši šim kritērijam tiktu veikta tā pieņemšanas kontekstā, kā rezultātā ekonomiskajā pētījumā izraudzītajai perspektīvai, nevis pašam ekonomiskajam pētījumam, ir jābūt *ex ante*. Būtu absurdi privātam uzņēmumam kā *sine qua non* nosacījumu, lai tam varētu piemērot privātā ieguldītāja kritēriju, noteikt – kā to ir darījusi Vispārējā tiesa – pienākumu apliecināt tāda dokumenta esamību, kas apstiprina tā prognozes.
- 94 Šajā ziņā Milānas pašvaldība atgādina, ka 2002. gadā *SEA Handling* perspektīvas esot bijušas pozitīvas un ka virkne eksogēnu un neparedzamu notikumu, kas norisinājušies vēlāk, esot kavējuši tās sanācības procesu. Tādējādi *SEA* neesot bijusi vajadzība attiecībā uz katru rekapitalizāciju veikt jaunus konkrētus to rentabilitātes vērtējumus un tai arī nav valsts tiesībās noteikts pienākums rakstiski ar neatkarīgu ekonomistu palīdzību pamatot šo iesaistīšanos saprātīgumu. It īpaši, tā kā *SEA Handling* problēma esot bijusi galvenokārt saistīta ar darbaspēka izmaksām, neesot bijis nekāda pamatojuma pasūtīt ekonomiskos pētījumus.
- 95 Treškārt, Milānas pašvaldības ieskatā, Vispārējā tiesa ir nepamatoti uzskatījusi, ka Komisijas veiktie kompleksie ekonomiskie vērtējumi ir pakļauti tikai ierobežotai Savienības tiesas pārbaudei. Proti, saskaņā ar judikatūru tās pienākums esot tostarp veikt faktu un tiesību padziļinātu un pilnīgu pārbaudi, kas tostarp attiecas uz Komisijas veikto ekonomiska rakstura informācijas interpretāciju.
- 96 Ceturtkārt, Milānas pašvaldība pārmet Vispārējai tiesai, ka tā uzlika tai privātā ieguldītāja kritērija pierādīšanas pienākumu, lai gan Komisija šajā ziņā neko nav pierādījusi. Proti, kā Komisija atzina tiesas sēdē Vispārējā tiesā, šī tiesa nav veikusi nekādu lidostu palīdzības pakalpojumu tirgus izpēti, ne arī jebkādu ekonomisko izpēti saistībā ar šo kritēriju vai citu salīdzināmu saimnieciskās darbības subjektu ekonomisko rādītāju analīzi. Tāpat tā arī neesot norādījusi pasākumus, kuri *SEA* būtu jāpieņem saskaņā ar minēto kritēriju.
- 97 Pretēji tam, kas noteikts judikatūrā, tā kā nav pierādījumu, kas ļautu pozitīvi konstatēt priekšrocības esamību, Komisija to, ka *SEA Handling* ir guvusi priekšrocības, esot pieņēmusi, balstīdamās uz negatīvu prezumpciju, kura pamatota ar to, ka nav informācijas, kas ļautu nonākt pie pretēja secinājuma. Līdz ar to, nepārbaudot, vai Komisija savā vērtējumā ir ņēmusi vērā visus atbilstošos elementus, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdas.
- 98 Komisija apstrīd Milānas pašvaldības izvirzītās argumentācijas pamatotību.

Tiesas vērtējums

- 99 Pirmkārt, ir jānorāda, ka šī sprieduma 90. punktā rezumētā Milānas pašvaldības argumentācija vienīgi atkārtoti saistībā ar otro pamatu izvirzīto argumentāciju, tādēļ to pašu iemeslu dēļ, kā šī sprieduma 75. punktā izklāstītie, to nevar atbalstīt.
- 100 Otrkārt, attiecībā uz šī sprieduma 95. punktā rezumēto argumentāciju attiecībā uz tiesas pārbaudi, kas ir jāveic Vispārējai tiesai, ir jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pārbaudē, kura jāveic Komisijai, kad tā piemēro privātā ieguldītāja principu, ir jāizdara kompleksi ekonomiskie vērtējumi, un pārbaudē, ko Eiropas Savienības tiesas īsteno attiecībā uz Komisijas veiktiem kompleksiem

ekonomiskajiem vērtējumiem valsts atbalsta jomā, Savienības tiesai nav jāaizstāj Komisijas veiktais ekonomiskais vērtējums ar savējo (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Larko*/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 39. punkts).

- 101 Līdz ar to Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārbaudot tikai, vai Komisijas ekonomiskajos vērtējumos par privātā ieguldītāja kritērija piemērošanu ir pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.
- 102 Pretēji tam, ko apgalvo Milānas pašvaldība, ne no 2011. gada 8. decembra sprieduma *KME Germany u.c./Komisija* (C-272/09 P, EU:C:2011:810), ne no 2011. gada 8. decembra sprieduma *Chalkor/Komisija* (C-386/10 P, EU:C:2011:815) judikatūras nevar izdarīt nekādu citu secinājumu. Proti, kā ģenerālvadvokāte būtībā ir norādījusi secinājumu 80. punktā, šī judikatūra, kas attiecas uz Komisijas lēmumu – ar kuriem konstatēti LESD 101. un 102. panta pārkāpumi un ar kuriem attiecīgā gadījumā par šiem pārkāpumiem tiek uzlikti naudas sodi – tiesas pārbaudi, nav bez izmaiņām transponējama attiecībā uz Komisijas lēmumu valsts atbalsta jomā pārbaudi tiesā.
- 103 Treškārt, attiecībā uz apgalvojumu, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 113.–117. punktā neesot sadalījusi pierādīšanas pienākumu, ir jāatgādina, ka “atbalsta” jēdziens LESD 107. panta izpratnē neietver uzņēmumam piešķirtu pasākumu no valsts līdzekļiem, ja tas šādu pašu priekšrocību būtu varējis gūt apstākļos, kas atbilst parastiem tirgus apstākļiem. Tātad šīs priekšrocības piešķiršanas apstākļu izvērtējums principā ir jāveic, piemērojot privātā tirgus dalībnieka principu (spriedums, 2018. gada 6. marts, *Komisija/FIH Holding un FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 104 Līdz ar to, ja izrādās, ka privātā ieguldītāja kritērijs varētu būt piemērojams, Komisijai ir jālūdz attiecīgajai dalībvalstij sniegt tai visu atbilstošo informāciju, kas tai ļauj pārbaudīt, vai ir izpildīti šī principa piemērojamības un piemērošanas nosacījumi (spriedumi, 2012. gada 5. jūnijs, *Komisija/EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 104. punkts, kā arī 2018. gada 6. marts, *Komisija/FIH Holding un FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 47. punkts).
- 105 Proti, privātā ieguldītāja kritērija piemērošana ir paredzēta, lai noteiktu, vai jebkādā formā piešķirtā ekonomiskā priekšrocība no valsts līdzekļiem uzņēmumam tās ietekmes dēļ var radīt vai draudēt radīt konkurences izkropļojumus un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, *Komisija/EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 89. punkts). Līdz ar to ir jāpārbauda nevis tas, vai privātais ieguldītājs ir rīkojies tieši tāpat kā valsts ieguldītājs, bet gan, vai privātais ieguldītājs līdzīgos apstākļos būtu ieguldījis naudas summu, kas ir vienāda ar to, kuru ir ieguldījis valsts ieguldītājs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 5. jūnijs, *Komisija/EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 95. punkts).
- 106 Lai novērtētu, vai to pašu pasākumu parastos tirgus apstākļos būtu veicis privāts ieguldītājs, kas ir situācijā, kura ir vistuvākā tai situācijai, kādā atrodas valsts, ir jāņem vērā tikai priekšrocības un pienākumi, kas ir saistīti ar valsts situāciju akcionāres statusā, izslēdzot tos, kuri saistīti ar tās kā valsts varas nesējas statusu (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, *Komisija/EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 79. punkts). Ja dalībvalsts administratīvajā procesā atsaucas uz privātā ieguldītāja kritēriju, tai šaubu gadījumā ir jāpārliecina un ar objektīviem un pārbaudāmiem pierādījumiem jāpierāda, ka īstenotais pasākums izriet no tās kā akcionāres statusa (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, *Komisija/EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 82. punkts).
- 107 Šiem pierādījumiem ir skaidri jāaplicina, ka attiecīgā dalībvalsts pirms ekonomiskās priekšrocības piešķiršanas vai vienlaikus ar to ir pieņēmusi lēmumu ar faktiski īstenoto pasākumu veikt ieguldījumu kontrolētajā valsts uzņēmumā. Šajā ziņā tostarp var tikt prasīti pierādījumi, kas apliecina, ka šis lēmums ir pamatots ar ekonomiskiem vērtējumiem, kas ir salīdzināmi ar tiem, kurus konkrētās lietas apstākļos pirms minētā ieguldījuma veikšanas būtu licis izstrādāt saprātīgs privāts ieguldītājs – kurš ir

iespējami vistuvākajā situācijā tai, kurā ir minētā dalībvalsts –, lai noskaidrotu šāda ieguldījuma ienesīgumu nākotnē (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, Komisija/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 83.–84. punkts).

- 108 Konkrētajā gadījumā, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumā 101. punktā, no apstrīdētā lēmuma un pārsūdzētā sprieduma viennozīmīgi izriet, ka Komisija šajā lēmumā ir piemērojusi privātā tirgus dalībnieka principu un ka privātā ieguldītāja kritērija piemērošana šajā lietā nav tikusi apspriesta ne Komisijā, ne Vispārējā tiesā, ko Komisija turklāt apstiprināja tiesas sēdē Tiesā.
- 109 Attiecībā uz privātā ieguldītāja kritērija piemērošanu ir jānorāda, ka šis kritērijs ir viens no elementiem, kas Komisijai ir jāņem vērā, lai pierādītu atbalsta esamību, un tātad tas nav izņēmums, kas būtu piemērojams tikai pēc dalībvalsts lūguma, kad ir konstatēts, ka ir izpildīti LESD 107. panta 1. punktā minētie “valsts atbalsta” jēdziena elementi (spriedumi, 2012. gada 5. jūnijs, Komisija/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 103. punkts, un 2020. gada 26. marts, *Larko*/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 110 Tātad tieši Komisijai tostarp ir pienākums, ņemot vērā attiecīgās dalībvalsts sniegto informāciju, pierādīt, ka privātā tirgus dalībnieka principa piemērošanas nosacījumi nav izpildīti, kā rezultātā konkrētā valsts iejaukšanās sniedz priekšrocību LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 26. marts, *Larko*/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 111 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Komisija saistībā ar lēmumu izbeigt formālo izmeklēšanas procedūru saskaņā ar Padomes Regulas Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD 108.] panta piemērošanai (OV 1999, L 83, 1. lpp.), 7. pantu nevar pieņemt, ka uzņēmums ir ieguvējs no priekšrocības, kura ir valsts atbalsts, pamatojoties vienīgi uz negatīvu pieņēmumu, kas sakņojas tādas informācijas trūkumā, kura ļautu izdarīt pretēju secinājumu, ja trūkst citu pierādījumu, kas ļautu pozitīvi pierādīt šādas priekšrocības esamību (spriedumi, 2009. gada 17. septembris, Komisija/MTU *Friedrichshafen*, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 58. punkts, kā arī 2020. gada 26. marts, *Larko*/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 112 Tomēr saskaņā ar judikatūru šajā privātā ieguldītāja kritērija piemērošanā nozīme ir tikai pieejamajai informācijai un paredzamajām attīstības tendencēm brīdī, kad ticis pieņemts lēmums veikt attiecīgo ieguldījumu (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, Komisija/EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105. punkts). Turklāt, tā kā Komisijai nav tieši zināmi apstākļi, kādos lēmums par ieguldījumu ir ticis pieņemts, tai šī kritērija piemērošanas mērķiem ir lielā mērā jābalstās uz objektīviem un pārbaudāmiem elementiem, kurus norādījusi konkrētā dalībvalsts, lai konstatētu, ka īstenotais pasākums izriet no tās kā akcionāres statusa un līdz ar to ka minētais kritērijs ir piemērojams atbilstoši [ši sprieduma] 106. un 107. punktā minētajai judikatūrai.
- 113 Tādējādi, tā kā ir jāņem vērā lēmums, ko privātais ieguldītājs būtu pieņēmis brīdī, kad ieguldījums tika īstenots, iepriekšēja novērtējuma neesamība, lai arī tā pati par sevi nav noteicoša, var būt atbilstošs elements, lai pārbaudītu kompleksus ekonomiskos vērtējumus, kas Komisijai ir jāveic saistībā ar privātā ieguldītāja kritērija piemērošanu.
- 114 Proti, kad valsts ieguldītāja kapitālieguldījumi tiek īstenoti, vispār neņemot vērā rentabilitāti, pat ne ilgtermiņā, tos nevar uzskatīt par atbilstošiem privātā ieguldītāja kritērijam un tie ir jāuzskata par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1991. gada 21. marts, Itālija/Komisija, C-303/88, EU:C:1991:136, 22. punkts, kā arī 2018. gada 6. marts, Komisija/*FIH Holding* un *FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 61. lpp.).
- 115 Šajā ziņā Vispārējai tiesai ir jāpārlicinās, kā atgādināts šī sprieduma 100. un 101. punktā, ka šādos sarežģītos Komisijas ekonomiskajos vērtējumos nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, kas nozīmē, ka tai ir jāpārbauda ne tikai izvīrīto pierādījumu faktiskā pareizība, ticamība un saskanīgums,

bet arī jāpārbauda, vai šie pierādījumi ir uzskatāmi par visu atbilstošu informāciju, kura jāņem vērā, lai novērtētu sarežģītu situāciju, un vai tie pamato no tiem izdarītos secinājumus (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Larko/Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 116 Šajā lietā, kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumu 103. un 104. punktā, pārsūdzētā sprieduma 113.–117. punktā ietvertais vērtējums, neatkarīgi no tajā izmantotā formulējuma, neatklāj, ka Vispārējā tiesa nebūtu ievērojusi noteikumus attiecībā uz pierādīšanas pienākuma sadali saistībā ar privātā ieguldītāja kritēriju.
- 117 No šī sprieduma 85. un 86. punktā ietvertās analīzes izriet, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, konstatējot, ka *SEA* ar 2002. gada 26. marta arodbiedrību līgumu ir apņēmusies vismaz piecus gadus kompensēt iespējamās *SEA Handling* zaudējumus, kas var ietekmēt tās saimnieciskās darbības turpinātību. Kā ģenerālvokāte ir norādījusi secinājumu 105. un 106. punktā, privātais ieguldītājs nebūtu uzņēmies šādas saistības, pirms tam neveicot savu saistību rentabilitātes un saimnieciskā saprātīguma atbilstošu vērtējumu. Šādos apstākļos un ņemot vērā šī sprieduma 107. un 114. punktā minēto judikatūru, jebkāda atbilstoša šādu ieguldījumu rentabilitātes un saimnieciskā saprātīguma iepriekšēja neizvērtēšana var būt būtisks elements, lai konstatētu, ka privātais ieguldītājs līdzīgos apstākļos nebūtu ieguldījis tādu summu, kādu ir ieguldījis valsts ieguldītājs.
- 118 Pēc tam, kad Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 97. punktā izvērtēja faktiskos apstākļos, uz kuriem balstoties Komisija apstrīdētajā lēmumā secināja, ka konkrētie pasākumi ir pieņemti, neveicot nekādu atbilstošu iepriekšēju vērtējumu, kādu privātais ieguldītājs *SEA* situācijā būtu veicis, lai pārliecinātos par to rentabilitāti un to saimniecisko saprātīgumu, Vispārējā tiesa tostarp pārsūdzētā sprieduma 113.–117. punktā izvērtēja, vai šajos Komisijas apsvērumos ir vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā. Pārsūdzētā sprieduma 120. un 132. punktā tā nosprieda, ka tas tā nav.
- 119 Līdz ar to, pārsūdzētā sprieduma 113.–117. punktā tostarp izvērtējama, vai Komisija varēja, nepieļaujot acīmredzamas kļūdas vērtējumā, uzskatīt, ka administratīvā procesa laikā sniegtā informācija var vai nevar pierādīt, ka šāds vērtējums nav veikts, Vispārējā tiesa ir veikusi pārbaudi, kas tai bija jāveic.
- 120 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa, šai pašā 113.–117. punktā konstatējot, ka Komisija ar pārsūdzētā sprieduma 97. punktā atgādinātajiem konstatējumiem nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nav rīkojusies pretrunā tam, ka Komisijai ir jāpierāda, ka privātā tirgus dalībnieka principa piemērošanas nosacījumi nav izpildīti.
- 121 Turklāt, ņemot vērā šī sprieduma 117.–120. punktā izklāstītos apsvērumus, Milānas pašvaldība nevar pamatotī pārņemt Vispārējai tiesai, ka tā ir pārkāpusi Komisijai saistošo pierādīšanas pienākumu, jo tā nav kritizējusi Komisiju par to, ka tā nebūtu veikusi tirgus pētījumus, ka tā būtu balstījusies uz negatīvām prezumpcijām vai nebūtu ņēmusi vērā visus atbilstošos pierādījumus.
- 122 Ceturtkārt, ciktāl Milānas pašvaldība pārņemt Vispārējai tiesai, ka tā pārsūdzētā sprieduma 114. punktā nav ņēmusi vērā ekonomisku pētījumu tikai tā iemesla dēļ, ka tas esot ticis izstrādāts pēc konkrētajiem pasākumiem, vispirms ir jānorāda, ka šī argumentācija izriet no šī sprieduma kļūdainas izpratnes. Proti, no šī sprieduma 114. punkta paša formulējuma izriet, ka Vispārējā tiesa ir pārbaudījusi Milānas pašvaldības iesniegtā ekonomiskā pētījuma saturu un ir atzinusi to par neatbilstošu vispirms tajā ietverto apgalvojumu kodolīgā un pretrunīgā rakstura dēļ un līdz ar to tādēļ, ka tas bija nepietiekams analīzes vajadzībām saistībā ar privātā ieguldītāja kritēriju. Tikai minētā 114. punkta turpinājumā tā norādīja arī, ka šis ekonomiskais pētījums ir sagatavots pēc attiecīgajiem pasākumiem.
- 123 Katrā ziņā ir jākonstatē, ka privātā tirgus dalībnieka principa piemērošanas mērķiem ir atbilstoša vienīgi pieejamā informācija un paredzamās attīstības tendences brīdī, kad ir ticis pieņemts lēmums veikt konkrēto pasākumu (spriedums, 2020. gada 26. marts, *Larko/Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 31. punkts un tajā minētā judikatūra), tostarp, lai konstatētu iemeslus, kuri patiešām ir motivējuši

konkrētās valsts iestādes izvēli īstenot apstrīdēto ieguldījumu. Tomēr administratīvā procesa laikā Komisija obligāti veic ekonomisko vērtējumu, ja tiek piešķirti atbalsti, neievērojot LESD 108. panta 3. punktā paredzēto paziņošanas pienākumu pēc attiecīgo pasākumu pieņemšanas.

- 124 Līdz ar to ekonomiskie pētījumi un analīzes, uz ko ir balstīts šis Komisijas ekonomiskais vērtējums, tāpat kā iespējamās tāda paša rakstura pretekspertīzes, uz kurām atsaucas attiecīgā dalībvalsts vai atbalsta saņēmējs, lai atbildētu uz vērtējumiem, uz ko pamatojas Komisija, var būt nozīmīgi privāta tirgus dalībnieka principa piemērošanā, ciktāl tie ir balstīti tikai uz pieejamo informāciju un paredzamo attīstību brīdī, kad tika pieņemts lēmums īstenot attiecīgo pasākumu.
- 125 Šajā lietā ekonomiskais pētījums, uz kuru atsaucas Milānas pašvaldība tās vērtējuma mērķiem, kurš tika veikts pēc attiecīgo pasākumu pieņemšanas, nevar likt apšaubīt Komisijas konstatējumu attiecībā uz šo pasākumu rentabilitātes un saimnieciskā saprātīguma atbilstošu iepriekšēju neizvērtēšanu, kas ir par būtisku elementu uzskatāms konstatējums, uz kuru Komisija ir balstījusies, secinot, ka privātais ieguldītājs līdzīgos apstākļos nebūtu ieguldījis tādas pašas summas, kādas ieguldīja *SEA* par labu *SEA Handling*.
- 126 No tā izriet ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, kad tā, pirmkārt, pārbaudīja, vai ekonomiskais pētījums, uz kuru atsaucās Milānas pašvaldība, ietver ekonomiskajam vērtējumam, kāds jāveic Komisijai saistībā ar privāta tirgus dalībnieka principa piemērošanu, atbilstošus ekonomiskās analīzes elementus, un, otrkārt, uzskatīja, ka šī pētījuma īstenošana pēc konkrēto pasākumu pieņemšanas laikposmiem izslēdz to, ka tā pastāvēšana varētu izraisīt acīmredzamu Komisijas kļūdu vērtējumā apstrīdētajā lēmumā, saskaņā ar kuru šie pasākumi ir tikuši pieņemti bez jebkāda piemērota iepriekšēja vērtējuma, ko privātais ieguldītājs *SEA* situācijā būtu veicis, lai pārliecinātos par to rentabilitāti vai to saimniecisko saprātīgumu.
- 127 Piekārt, attiecībā uz Milānas pašvaldības argumentu, ka Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā *SEA* īpašo situāciju attiecīgajā laikposmā, kas ir situācija, kuru raksturojot rentabilitātes perspektīvas uz ļoti ilgu termiņu, vispirms no pārsūdzētā sprieduma 112. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa šo elementu ir ņēmusi vērā savā vērtējumā.
- 128 Turpinot – pat ja rentabilitātes perspektīvas būtu tikušas paplašinātas, kā apgalvo Milānas pašvaldība, līdz 2041. gadam, tai turklāt būtu bijis nepieciešams izveidot atgriešanās perspektīvu uz šo pasākumu ieguldījumiem pirms šī datuma. Ir jākonstatē, ka pārsūdzētā sprieduma 113.–131. punktā Vispārējās tiesas veiktā pārbaude tieši bija paredzēta tam, lai pārbaudītu, vai tas tā ir.
- 129 Visbeidzot, ciktāl Milānas pašvaldība tiecas apstrīdēt Vispārējās tiesas šādi veiktās pārbaudes pamatotību, ir jāuzskata, ka tā lūdz Tiesu no jauna izvērtēt faktus, kas saskaņā ar šī sprieduma 66. punktā minēto judikatūru neietilpst Tiesas kompetencē.
- 130 Šādos apstākļos ceturtais pamats ir jānoraida.
- 131 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka apelācijas sūdzība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 132 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktu, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.
- 133 Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz minētā reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

¹³⁴ Tā kā Milānas pašvaldībai spriedums ir nelabvēlīgs un tā kā Komisija ir prasījusi piespriest tai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, Milānas pašvaldībai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) **Apelācijas sūdzību noraidīt.**
- 2) ***Comune di Milano* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]

i — Teksta atslēgvārdos pēc sākotnējās elektroniskās publikācijas ir veikti valodnieciski labojumi.